

ŠE NEOBJAVLJENA KAMENA ORODJA IZ PARSKE GOLOBINE

F. OSOLE

Univerza, Ljubljana

Sistematična paleolitska izkopavanja v Parski golobini so se zaključila leta 1954. Ves tedaj zbrani dokumentarni, arheološki in paleontološki material je bil obdelan in objavljen (S. Brodar, 1952; F. Osole, 1961; I. Rakovec, 1961). Pri izkopavanjih pa ni bil prekopan ves dostopni del jame. Ob levi jamski steni je ostal v jami precejšnji kontrolni ostanek, ki sta ga ob straneh omejevala dva skoraj navpična in preko 2 m visoka nezaščiteni profila. Ker so se zaradi obsežnega odkopa spremenile klimatske razmere v jami, kar je vplivalo na sipki material plasti, sta se oba profila že v prvih zimah po zadnjem izkopavanju začela močno rušiti. Ob razrahljanih profilih leže sedaj večji kupi posutega materiala, v njem pa seveda tudi iz porušenih kulturnih plasti izpadli arheološki in paleontološki predmeti. Udeleženci strokovnih ekskurzij po Notranjskem Krasu, ki so večkrat obiskali tudi Parsko golobino, so našli ob teh priložnostih predvsem v porušeni materialu šest kamenih paleolitskih artefaktov. Ker je bil pri izkopavanjih odkrit številčno in tipološko dokaj skromen kulturni inventar (F. Osole, 1961, 471), ne bo odveč, če prikažemo ta, na sekundarnih mestih najdena, kamena orodja, ki so tipološko prav zanimiva. Z njihovo objavo dopolnjujemo tipološko sliko kamenega inventarja iz Parske golobine in ga obenem obvarujemo pozabe.

Opis orodij

1. Kapičast nukleoidni odbitek iz belkasto sivo patiniranega kresilnika s temnejšim korteksom na dorzalni strani. Obrobljajo ga večje in manjše fasete, ki mestoma prehajajo na dorzalno stran. Ventralna stran kaže plitve sledove lamelarnih odbitkov. 68 mm, 64 mm, 31 mm.¹ Inv. št. 131. T. 1: 1.

2. Koničasto rezilo s poudarjenim osrednjim grebenom in deloma retuširanimi stranskimi robovi, iz temno olivno zelenega roženca. 60 mm, 25 mm, 11 mm. Inv. št. 132. T. 1: 2.

3. Koničasto rezilo iz olivno zelenega, rjavkasto patiniranega roženca. Levi lateralni rob dobro retuširan. Dve globlji zajedi sta poškodbi novejšega datuma. Baza z dorzalne strani stanjšana, udarna ploskev fasetirana. 70 mm, 41 mm, 8 mm. Inv. št. 133. T. 2: 1.

¹ Po vrstnem redu največja dolžina, širina in debelina orodja.

4. Fragment ozkega rezila iz olivno zelenkastega roženca, z ventralno izjedo desnega roba. 27 mm, 23 mm, 5 mm. Inv. št. 134. T. 2: 2.

5. Izbočeno strgalo s stopnjevito retušo in ostankom prodnikove skorje na nasprotnem robu. Vijoličasto siv kvarcit. 42 mm, 24 mm, 15 mm. Inv. št. 135. T. 2: 3.

6. Krhlasto rezilce z obojestransko retuširanim desnim stranskim robom. Na nasprotnem robu tvori korteks naraven hrbet. Olivno zelenkast roženec. 28 mm, 18 mm, 6 mm. Inv. št. 136. T. 2: 4.

Iz katerih plasti izvirajo najdena orodja, je mogoče ugotoviti le posredno. Nekaj možnosti nudi petrografski material, iz katerega so izdelana posamezna orodja, ki je značilen za določeno plast. Bolj zanesljiva je v našem primeru tipološka metoda. Vseh šest najdenih orodij smo primerjali s kamenimi orodji posameznih plasti Parske golobine in z artefakti iz ustreznih kulturnih horizontov Betalovega spodmola. Primerjava je pokazala, da orodja, upodobljena na T. 1: 1, 2, in T. 2: 1, tipološko še najbolj ustrezajo skupini artefaktov iz 7. plasti v Parski golobini oziroma artefaktom kulturnega horizonta B v Betalovem spodmolu. Kulturno jih torej prisojamo levallois-moustérienu. Kameni industriji horizonta C v Betalovem spodmolu in artefaktu iz 6. plasti Parske golobine (F. Osole, 1961, T. VII, 65) pripada izbočeno moustériensko strgalo iz vijoličasto sivega kvarcita (T. 2: 3). Obe nadaljnji najdbi (T. 2: 2, 4) izvirata najverjetneje iz 5. ali 4. plasti, katerih kulturno vsebino prisojamo kulturnima horizontoma D in E v Betalovem spodmolu, finalnemu moustérienu oziroma prehodu v mlajši paleolitik. To našo posredno stratigrafsko opredelitev najdenih orodij podkrepljuje do neke mere tudi horizontalna razporeditev najdb, saj so bila orodja odkrita še neposredno pred doseženimi profili.

Literatura

S. Brodar, 1952, Prispevek k stratigrafiji kraških jam Pivške kotline, posebej Parske golobine. Geografski vestnik XXIV, Ljubljana, str. 45—76.

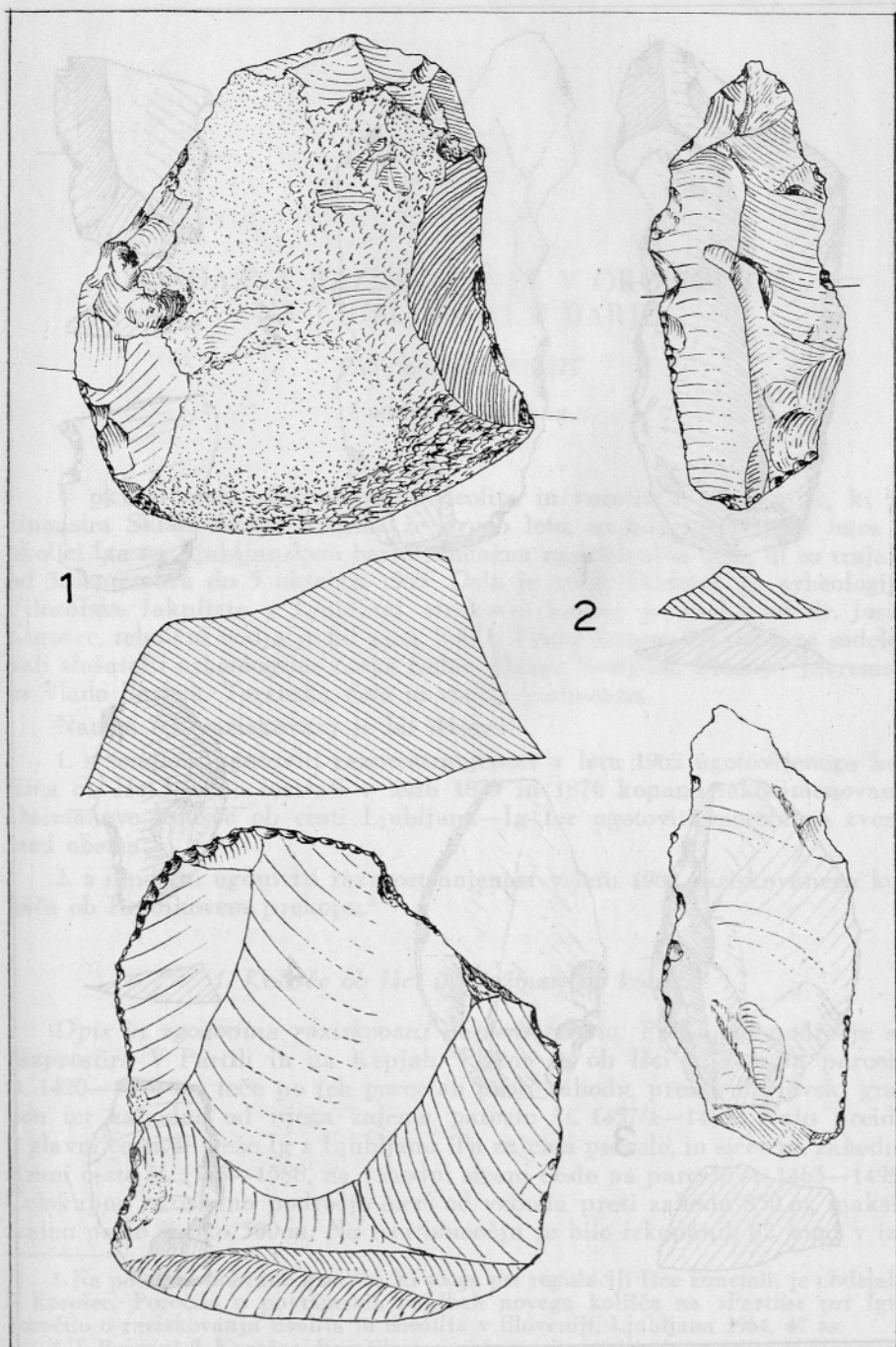
F. Osole, 1961, Parska golobina, paleolitska postaja v Pivški kotlini. Razprave IV. razr. SAZU VI, Ljubljana, str. 457—498.

I. Rakovec, 1961, Mladopleistocenska favna iz Parske golobine v Pivški kotlini. Razprave IV. razr. SAZU VI, Ljubljana, str. 275—349.

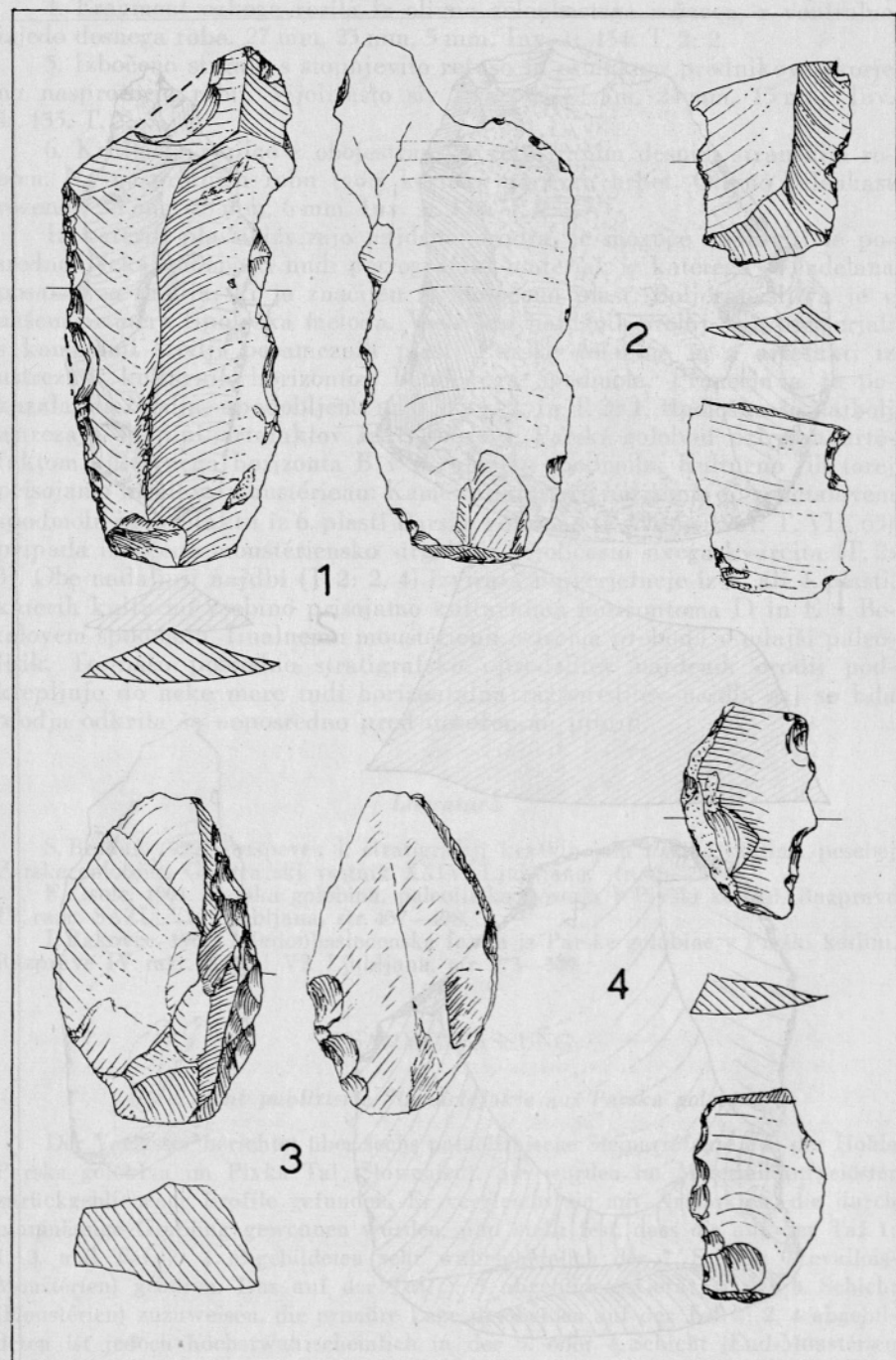
ZUSAMMENFASSUNG

Noch nicht publizierte Steinartefakte aus Parska golobina

Der Verfasser berichtet über sechs paläolithische Steinartefakte aus der Höhle Parska golobina im Pivka Tal (Slowenien). Sie wurden im Material aufgelöster zurückgebliebener Profile gefunden. Er vergleicht sie mit Artefakten, die durch planmässige Grabung gewonnen wurden, und stellt fest, dass die auf der Taf. 1: 1, 2, und Taf. 2: 1 abgebildeten sehr wahrscheinlich der 7. Schicht (Levallois-Moustérien) gehören. Das auf der Taf. 2: 3 abgebildete Gerät ist der 6. Schicht (Moustérien) zuzuweisen, die primäre Lage der beiden auf der Taf. 2: 2, 4 abgebildeten ist jedoch höchstwahrscheinlich in der 5. oder 4. Schicht (End-Moustérien bzw. Übergang zum Jungpaläolithikum) zu suchen.

Parska golobina. Kamena orodja iz sekundarnih ležišč. Nar. vel. — Steinartefakte aus sekundären Fundstellen. Nat. Gr.

Parska golobina. Kamena orodja iz sekundarnih ležišč. Nar. vel. — Steinartefakte aus sekundären Fundstellen. Nat. Gr.